

УДК 595.4

Хлус Л.М., Хлус К.М. (Україна, Чернівці)

ЖУКИ ГЕРПЕТОБІОНТНОГО КОМПЛЕКСУ НПП «ВИЖНИЦЬКИЙ»

Національний природний парк (НПП) «Вижницький» знаходиться в південно-західній частині Чернівецької обл. в низькогір'ях Буковинського сектору Скибової зони Карпат. Адміністративно парк розміщений у межах Вижницького р-ну; його територія витягнута на 26 км з північного заходу на південний схід, ширина змінюється від 4-х до 8-ми км; основними топографічними пунктами прив'язки є м. Вижниця на р. Черемош та смт Берегомет на р. Сірет. Територія НПП знаходиться на контакті південно-західного схилу Волино-Подільської плити Східно-Європейської платформи та складчастих структур Карпатської геосинклінальної області, що обумовлює надзвичайну складність його геологічної будови; для неї характерна складчасто-покривна тектоніка з широким і класичним розвитком таких складових елементів, як скиби, луски, складки тощо. За схемою морфологічної класифікації рельєфу Буковинських Карпат, рельєф парку віднесено до гірського скульптурно-тектонічного типу, ерозійно-денудаційного підтипу, комплексу низькогірного рельєфу Берегових Карпат із зглідженими вершинними гребенями. Діапазон абсолютних відміток рівня поверхні коливається від 340 м поблизу м. Вижниця до 1019 м у крайній південній точці на хребті Смідоватий. Переважають висоти 750-900 м з середньою глибиною врізу 200-300 м у басейнах річок Стебник-Сухий, до 300-370 м – у басейні Виженки. Понад 90 % території НПП вкрито лісами, угруповання лучного типу рослинності займають 155 га (2 %), болота – не більше 0,1 %, вкриті водою ділянки (в основному – річки й потоки) – близько 3 га (0,03 %).

Матеріал – збори мезофауни поверхні ґрунту, здійснені на території НПП «Вижницький». Було закладено три ділянки (пробні площі – ПП) в околицях смт. Берегомет в урочищі Сухий Солонецького природоохоронного науково-дослідного відділення: ПП 1 – закрита ділянка – дубовий ліс, трав'яний покрив відсутній. Розміщена в 25 м від автошляху; гіпсометрична висота – 518 м над рівнем моря. ПП 2 – відкрита ділянка – лісова галявина з поодинокими деревами; трав'яний покрив добре розвинений, переважають злаки. Знаходиться на відстані близько 20 м від автошляху; гіпсометрична висота – 521 м над рівнем моря. ПП 3 – відкрита ділянка, обмежена лісом з переважанням ялиці – з одного боку та річкою Сухий – з іншого; добре розвинений трав'яний покрив, переважають злаки. Розміщена приблизно у 20 м від автошляху; гіпсометрична висота – 519 м над рівнем моря. Збір проводили методом ґрунтових пасток Барбера; впродовж вегетаційного сезону вони функціонували з середини квітня до середини листопада. Всього протягом сезону дослідження обліковано 4762 пасткодобы, зібрано 427 екз. твердокрилик. Притримувалися системи та номенклатури Coleoptera за С.О. Негрובовим (2005).

У герпетобії урочища «Сухий» НПП «Вижницький» нами виявлені та діагностовані представники семи родин твердокрилик: Carabidae, Staphylinidae, Silphidae, Geotrupidae, Scarabaeidae, Cerambycidae, Curculionidae. Частину тваринного матеріалу (33 екз. твердокрилик за весь період дослідження з усіх ділянок) за станом збереженості не можна було надійно визначити до родинного рівня (вони позначені як «інші родини»). Усі виявлені жуки належать до епігеобіонтної мезофауни з різним ступенем приуроченості до неї. Найбільша таксономічна різноманітність жуків притаманна прибережній відкритій ділянці. За весь досліджуваний період найбільшою середньою динамічною щільністю (≈ 14 ос/100 пд) та часткою (до 86 %) у багатовидових угрупованнях характеризувалася родина турунів (Carabidae). В усіх біогеоценозах спостерігається весняно-ранньолітній пік чисельності жуків, зумовлений, переважно, високою динамічною щільністю турунів. У лісовому біогеоценозі максимальна для цього періоду уловистість турунів зареєстрована в кінці квітня – на початку травня, у прибережному – в кінці травня – на початку червня, а на лісовій галявині – ще на два тижні пізніше. Другий пік чисельності Carabidae спостерігається синхронно в усіх досліджуваних місцезнаходженнях – в останній декаді липня – першій половині серпня. Двовершинні криві змін динамічної щільності характерні також для інших родин, що входять до домінантного комплексу герпетобію кожного з місцезнаходжень: пластинчастовусих і довгоносиків на лісовій галявині, довгоносиків – на прибережній. Водночас, у хижаків в усіх біогеоценозах зареєстрований лише один – весняно-ранньолітній пік динамічної щільності.